

Інформаційна довідка щодо правових стандартів цифрової доступності в Україні, Європейському Союзі та окремих державах-членах Європейського Союзу*

***Анотація.** В інформаційній довідці висвітлено основні положення проекту Закону України «Про цифрову доступність в Україні» щодо їх узгодженості з вимогами актів Європейського Союзу. Акцентовано увагу на підходах до законодавчого закріплення стандартів цифрової доступності у Данії, Німеччині, Польщі, Словаччині, Франції, Чехії.*

***Ключові слова:** цифрова безбар'єрність, цифрова доступність, цифрові можливості, цифрова послуга, цифровий простір.*

Вступ

Наближення національного законодавства до acquis Європейського Союзу (далі – ЄС), зокрема Директиви (ЄС) 2016/2102¹ та Директиви (ЄС) 2019/882² у питанні запровадження вимог безбар'єрності та доступності цифрових сервісів для всіх громадян є одним із важливих питань на шляху до вступу України до ЄС. У Звіті 2025 Європейської Комісії щодо політики розширення ЄС³, а також у Дорожній карті з питань верховенства права⁴ та Дорожній карті з питань реформи державного управління⁵ наголошується на необхідності активізації зусиль щодо законодавчого визначення засад цифрової доступності в Україні.

Основна частина

Питання законодавчого забезпечення цифрової доступності в Україні, зокрема закріплення на рівні закону обов'язків суб'єктів публічного права щодо забезпечення доступності вебсайтів та мобільних додатків, є однією з вимог виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони⁶ (далі – Угода про асоціацію). Прийняття спеціального закону щодо цифрової доступності також передбачено Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік (пункт 110 розділу I)⁷.

¹ DIRECTIVE (EU) 2016/2102 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 October 2016 on the accessibility of the websites and mobile applications of public sector bodies). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L2102>

² Directive (EU) 2019/882 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the accessibility requirements for products and services. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj/eng>

³ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT. Ukraine 2025 Report Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS 2025 Communication on EU enlargement policy. Brussels, 4.11.2025 SWD(2025) 759 final. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/EU-enlargement-.pdf>

⁴ Дорожня карта з питань верховенства права : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>

⁵ Дорожня карта з питань реформи державного управління : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>

⁶ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

⁷ План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік : Затверджений Постановою Верховної Ради України від 11.02.2025 № 4228-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4228-20#Text>

У Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про цифрову доступність в Україні» (реєстр. № 14278 від 05.12.2025) (далі – законопроект), поданий Кабінетом Міністрів України. Як зазначено у пояснювальній записці, метою законопроекту є створення ефективного механізму для забезпечення цифрової доступності електронних інформаційних ресурсів, онлайн-ресурсів та електронних послуг для всіх осіб, зокрема з функціональними порушеннями або інвалідністю на виконання зобов'язань України згідно з Угодою про асоціацію, а також імплементації до національного законодавства вимог, визначених Директивами (ЄС) 2016/2102 та 2019/882⁸.

На нашу думку, зміст законопроекту відповідає положенням вищезазначених директив ЄС. Законопроектом, як і Директивою (ЄС) 2016/2102, встановлено вимоги до доступності інформаційно-комунікаційних технологій органів державної влади в Україні, а саме: вебсайтів, мобільних застосунків, програмного забезпечення, операційних систем та електронних документів, а також передбачено обов'язкову публікацію на сайті чи у мобільному застосунку декларації про доступність відповідного формату (стаття 8 законопроекту). Враховано також положення Директиви (ЄС) 2019/882, якими поширено вимоги до доступності цифрових продуктів та послуг розширено на відповідні суб'єкти приватного сектору.

Частиною першою статті 4 законопроекту вимоги щодо цифрової доступності пропонується поширити на такі опції (Рис. 1):

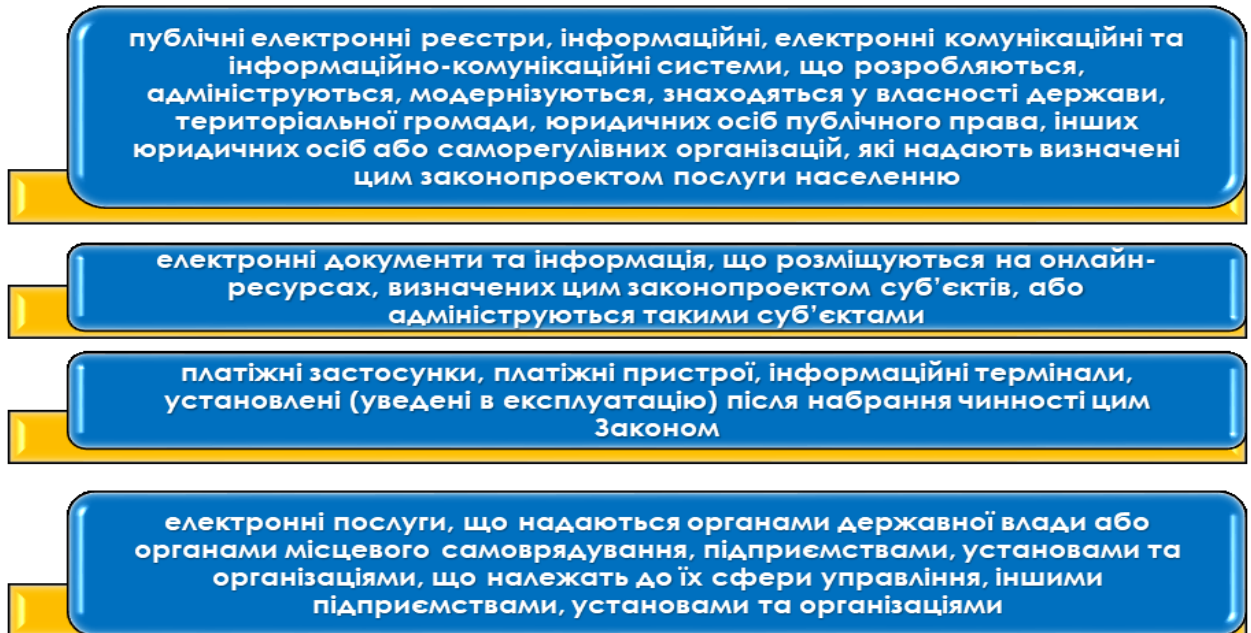

Рис. 1.

Також законопроектом визначено перелік цифрових послуг, щодо яких застосовуватимуться вимоги до їх доступності, що також відповідає нормам Директиви (ЄС) 2019/882.

⁸ Про цифрову доступність в Україні: Проект Закону України від 05.12.2025 № 14278. Картка законопроекту.
URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59255>

Положення законопроекту, як і норми зазначеної Директиви (ЄС) 2019/882, не поширюються на суб'єкти мікропідприємництва (пункти 1, 4 частини першої статті 4 законопроекту). Крім того, з міркувань пропорційності вимоги щодо доступності, визначені у законопроекті, мають застосовуватися лише тією мірою, якою не створюють диспропорційного навантаження на відповідного суб'єкта господарювання (частина перша статті 7 законопроекту).

Варто зазначити, що законодавство держав-членів ЄС щодо цифрової доступності та безбар'єрності фактично є транспозицією положень Директиви (ЄС) 2016/2102 та Директиви 2019/882, тому такі норми у національних законах майже ідентичні за своєю суттю. Водночас різниться підхід щодо законодавчого закріплення положень директив. Наприклад, у *Німеччині* імплементація положень Директиви (ЄС) 2016/2102 відбулася шляхом внесення доповнень до Закону про рівні можливості для людей з інвалідністю (далі – BGG)⁹, відповідно до якого федеральні органи влади зобов'язані зробити свої вебсайти безбар'єрними. Імплементацією положень Директиви (ЄС) 2019/882 є Закон про посилення безбар'єрності (BFSG)¹⁰, який спрямований на забезпечення рівності прав людей з обмеженими можливостями, людей похилого віку щодо користування цифровими продуктами та послугами. Зазначений Закон також встановлює зобов'язання і для виробників, дистриб'юторів та імпортерів певних товарів і постачальників цифрових послуг щодо забезпечення доступності.

У *Франції* положення Директив (ЄС) 2016/2102 та Директиви 2019/882 імplementовано до Закону про рівність прав, можливостей, участі людей з інвалідністю¹¹, а також до іншого галузевого законодавства, зокрема, у частині другій статті L5213-6 Трудового кодексу¹² визначено, що роботодавець повинен забезпечити доступність програмного забезпечення, встановленого на робочому місці та необхідного при здійсненні професійної діяльності, для особи з інвалідністю.

Проте, значна частина держав-членів ЄС імplementувала положення згаданих директив шляхом прийняття самостійних законів, які осібно визначають питання доступності вебсайтів та мобільних застосунків органів державної влади та доступності цифрових продуктів та послуг для приватних суб'єктів господарювання (*Додаток*).

Висновки

Директива (ЄС) 2016/2102 та Директива 2019/882 визначають стандарти Європейського Союзу щодо цифрової доступності та безбар'єрності. Директива (ЄС) 2016/2102 декларує доступність вебсайтів, мобільних застосунків органів публічного сектору, а Директива 2019/882 поширює стандарти щодо доступності на приватний сектор, таким чином охоплюючи широкий спектр

⁹ Gesetz zur Gleichstellung von Menschen mit Behinderungen (Behindertengleichstellungsgesetz - BGG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgg/BJNR146800002.html>

¹⁰ BFSG Barrierefreiheitsstärkungsgesetz. URL: https://bfsg-gesetz.de/#google_vignette ; BFSG (German Barrier-Free Accessibility Act). URL: <https://friendlycaptcha.com/wiki/bfsg/>

¹¹ LOI n° 2005-102 du 11 février 2005 pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000809647>

¹² Code du travail. Article L5213-6. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000048589854

цифрових продуктів і послуг, з метою їх доступності, зокрема особам з обмеженими можливостями.

Досвід держав-членів ЄС свідчить про ідентичність норм національних законів щодо цифрової доступності за змістом, оскільки вони повністю відповідають Директиві (ЄС) 2016/2102 та Директиві 2019/882. У Німеччині та Франції імплементація відбулася шляхом внесення змін до галузевого законодавства, зокрема соціального, трудового. Данія, Польща, Словаччина, Чехія імплементували положення директив шляхом прийняття самостійних законів, якими безпосередньо врегульовані питання доступності вебсайтів і мобільних застосунків органів державної влади й питання доступності цифрових продуктів та послуг, які надаються приватним сектором.

Варто зазначити, що у державах-членах ЄС імплементація згаданих актів відбувалася поетапно, оскільки вони приймалися з темпоральним розривом у три роки. Знаковим є й те, що Директива (ЄС) 2016/2102 та Директива 2019/882 стосуються регламентації цифрової доступності, однак спрямовані на різних суб'єктів правовідносин: державний сектор та приватний сектор. Окрім того, Директива (ЄС) 2019/882 є складником комплексної політики ЄС щодо Єдиного цифрового ринку, однією з цілей якого є доступність основних цифрових продуктів та послуг.

В Україні імплементацію Директиви (ЄС) 2016/2102 та Директиви 2019/882 пропонується здійснити шляхом прийняття Закону «Про цифрову доступність в Україні». Досвід держав-членів ЄС, зокрема Данії, Польщі, Словаччини, Чехії демонструє, що обраний ними спосіб імплементації є вдалим. На нашу думку, прийняття законів щодо стандартів цифрової доступності окремо для кожного сектору – державного та приватного враховує специфіку законодавчого регулювання діяльності цих суб'єктів. Такий підхід забезпечить ефективність їхнього правозастосування.

Цифрова доступність органів державної влади – це процес впровадження вимог безбар'єрності для всіх громадян, особливо людей з інвалідністю, який посилює їхню інституційну спроможність та відповідає функціям держави. Щодо приватного сектору, то цифрова доступність є однією з умов розвитку національного цифрового ринку та його поступової інтеграції з Єдиним цифровим ринком ЄС.

Додаток

<i>Держава-член ЄС</i>	<i>Законодавчі положення</i>
Данія 	<i>Закон про вебдоступність вебсайтів та мобільних додатків державних органів¹³:</i> § 3. Державні органи повинні забезпечити більшу доступність своїх вебсайтів та мобільних застосунків, зробивши їх сприйнятливими, зручними для використання, зрозумілими та надійними, дотримуючись стандартів або технічних специфікацій... § 4. Державні органи повинні публікувати та оновлювати детальну, вичерпну та чітку заяву про доступність у доступному форматі щодо

¹³ LOV nr 692 af 08/06/2018. Webtilgængelighedsloven. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/692>

	відповідності своїх вебсайтів та мобільних застосунків цьому Закону. <i>Закон про вимоги доступності для продуктів і послуг¹⁴⁾</i> охоплює ті самі цифрові товари й послуги, які передбачені положеннями Директиви (ЄС) 2019/882.
Польща 	<i>Закон про цифрову доступність вебсайтів та мобільних застосунків державних установ¹⁵⁾</i>: Державні установи забезпечують цифрову доступність та зобов'язані розміщувати декларації про доступність відповідно: для вебсайтів – з 23 вересня 2020 року; для мобільних застосунків – з 23 червня 2021 року. <i>Закон про забезпечення дотримання суб'єктами господарювання вимог щодо доступності певних продуктів та послуг¹⁶⁾</i>. На приватний сектор (банки, брокерські контори, інвестиційні фірми тощо) покладено обов'язок щодо забезпечення доступності їх товарів та послуг.
Словаччина 	<i>Закон про електронну форму здійснення повноважень органів державної влади та про внесення змін і доповнень до деяких законів (Закон про електронне урядування)¹⁷⁾</i>. <i>Закон про доступність товарів та послуг для людей з інвалідністю¹⁸⁾</i> відповідає Директиві (ЄС) 2019/882.
Чехія 	<i>Закон про доступність вебсайтів та мобільних застосунків¹⁹⁾</i>: § 4. Відповідальна особа повинна забезпечити доступність вебсайтів чи мобільних додатків, зробивши їх керованими та зрозумілими для користувачів, особливо для людей з інвалідністю. § 8 (1). Відповідальна особа повинна публікувати та оновлювати заяву про доступність вебсайту у доступному форматі на всіх вебсайтах, якими вона управляє. <i>Закон про вимоги до доступності певних продуктів і послуг²⁰⁾</i> імплементує Директиву (ЄС) 2019/882.

**Дослідницька служба
Верховної Ради України**

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

¹⁴⁾ LOV nr 801 af 07/06/2022. Lov om tilgængelighedskrav for produkter og tjeneste. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/801>

¹⁵⁾ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000848>

¹⁶⁾ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zapewnianiu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług przez podmioty gospodarcze. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000731>

¹⁷⁾ ZÁKON 305/2013 Z. z. zo 4. septembra 2013 o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). URL: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/305/20190801.html>

¹⁸⁾ ZÁKON 351/2022 Z. z. zo 4. októbra 2022 o prístupnosti výrobkov a služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov. URL: <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/351/>

¹⁹⁾ Zákon č. 99/2019 Sb. Zákon o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Platnost od 09.04.2019. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-99>

²⁰⁾ Zákon č. 424/2023 Sb. Zákon o požadavcích na přístupnost některých výrobků a služeb. Platnost od 29.12.2023. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-424>